

บทบาทของผู้บริหารเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 15 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

The Administrators Role For Improvement In The Educational Management Of School In Educational Network Center 15, Under The Office Of Sakonankon Primary Educational Service Area 2

ชญานิศ รัตนวรรณ¹⁾ และ ธนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข²⁾

Chayanich Rattanawanee¹⁾ and Thanomwan Prasertcharoensuk²⁾

¹⁾สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Educational Administration, Faculty of Educational, Khon Kaen University

²⁾รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Associate Professor Department of Educational Administration, Faculty of Educational, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 15 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของบทบาทผู้บริหารที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาแนวทางการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 16 คนและครู จำนวน 153 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 169 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าสถิติความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก สามอันดับแรก คือ เป็นผู้นำวิชาการเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนและเป็นผู้ประสาน 2) การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก เรียงลำดับ คือ ด้านการใช้กลุ่มเครือข่ายด้านความสำเร็จและการศึกษาต่อ ด้านส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร และด้านการบริหารบุคลากร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน 4) แนวทางการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่สำคัญ คือ 1) ด้านเป็นผู้ส่งเสริมเทคโนโลยี ควรมีการส่งเสริมการผลิตและพัฒนาสื่อเทคโนโลยี ในการใช้จัดการเรียนการสอน การสื่อสารให้ทันสมัยและควรมีการพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบให้

ดูแลและใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านเป็นผู้ให้แรงจูงใจ ควบคู่กับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของครู นักเรียนและครูส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีความรู้และทักษะในการพัฒนาวิชาชีพ มีการประเมินประสิทธิภาพ คุณภาพการทำงานของบุคลากรและประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติเสมอ 3) ด้านเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ควรพัฒนาศักยภาพผู้บริหารให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการบริหารโดยเข้ารับการอบรม สัมมนาและศึกษาต่อ เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ สื่อ แหล่งวิทยาการต่าง ๆ และมีแผนในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเสมอ

คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหาร , ยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the Administrators Role for improvement in the Educational Management of School in Educational Network Center 15, under the Office of Sakonankon Primary Educational Service Area 2, 2) to study the relationship of the Administrators Role affecting the Improvement of the Educational Management of School, and 3) to study guidelines for Improvement in the Educational Management of School. The population in this study consisted of 16 school administrators, and 153 teachers, total of 169 persons. The instruments included the Questionnaire, and Focus Group Discussion. Data were analyzed by using computer program for calculating the Frequency, Percentage, Standard Deviation, and Pearson Correlation Coefficient. The research findings found that: 1. For overall and each aspect of the Administrators Role, found that the first 3 orders of practices were in High level including: the academic leader, the supporter, and the cooperator. 2. For overall and each aspect of the Educational Management of School, found that the practices were in High level ranking in order as: the network group usage, the success and Education in higher level, the support for learning management based on curriculum, and the staff management. 3. The relationship between the Administrators Role, and the Improvement in the Educational Management of School, was between 0.330-0.994, there was positive relationship at .05 level in every aspect. 4. The guidelines for the Improvement in the Educational Management of School, found that: 1) in the Technology Supporter, the production and development of Technology Media in the usage of instructional management in communication to be update, should be enhanced. The development of staffs who would be responsible for taking care as well as using the Technology efficiently, should be performed. 2) The Motivator, the current situation, problem, and need of teachers and students, should be studied. Teachers should be promoted to obtain knowledge and skill in professional development. The staffs efficiency and quality of work should be regularly evaluated and recognized. 3) In the Vision Persons, the administrators potentiality should be developed to obtain knowledge, competency, and skill in management by participating in the training, seminar, and studying in higher level, learning from the experts, media, and knowledge sources. Furthermore, continuous self development should be planned in order to keep pace with the changes throughout the time.

Keywords: Administrators Role, Improvement In The Educational Management of School

บทนำ

การศึกษาเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองของคนเรา คนที่ได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสมก็คือคนที่จะสามารถใช้ชีวิตได้อย่างถูกต้องตามครรลองคลองธรรมและได้รับสิ่งที่ดี ๆ การศึกษามีใช่เป็นเพียงการใช้ชีวิตระยะหนึ่งในสถานศึกษาเท่านั้น แต่เป็นเสมือนปัจจัยในการดำรงชีวิตที่ทุกคนต้องแสวงหาและเพิ่มพูนอยู่ตลอดเวลาเพื่อพัฒนาตนเองครอบคลุม หน้าที่การงานตลอดจน ความก้าวหน้าและมั่นคงต่อประเทศ [9] ด้วยเหตุผลข้างต้นทำให้ต้องมีการปฏิรูปการศึกษาให้มีคุณภาพและทันกับสภาพดังกล่าว จากความสำคัญของการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น [7] ก็ได้กล่าวถึงปัจจัยที่จะส่งผลให้การจัดการศึกษามีคุณภาพได้แก่ หลักสูตรที่จะต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อรับความเป็นสังคมนานาชาติ ประการที่สอง คือการจัดการเรียนรู้จะต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถนำความรู้ในวิชาต่าง ๆ ไปบูรณาการใช้ในการดำรงชีวิตประการต่อไปคือครูและบุคลากรทางการศึกษา ครูผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือผู้บริหารสถานศึกษาและกระบวนการบริหารการจัดการศึกษา กระบวนการบริหารจัดการศึกษาเป็นกลไกสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาที่จะทำให้การศึกษาขับเคลื่อนไปได้ทั้งระบบ กระทรวงศึกษาธิการ [1] ได้กล่าวว่าต้องกำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไปสู่สถานศึกษาโดยตรง เพื่อให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ และความคล่องตัวโดยจัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนร่วมกันบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องความต้องการของนักเรียนและให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่ได้วางไว้

ดังนั้นหน้าที่และภาระในความรับผิดชอบโดยตรงดังกล่าวจึงขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ที่นับว่ามีความสำคัญและมีบทบาทที่เด่นชัดในการบริหารตัดสินใจด้านต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาจัดการศึกษาในสถานศึกษามีประสิทธิภาพและคุณภาพซึ่งสอดคล้องกับ [9] กล่าวไว้ว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานต่าง ๆ ในโรงเรียนให้เป็นผลสำเร็จ

สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นโยบายรัฐที่กำหนดไว้นอกจากนี้ สมศักดิ์ สินธุระเสชญ์ [7] ยังเสนอว่าผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีภาวะผู้นำ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการระบบคุณภาพ มีการควบคุมคุณภาพ มีการทำงานที่มีมาตรฐาน ให้ทุกคนมีส่วนร่วมสามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีระบบการ สร้างขวัญกำลังใจ จัดทำธรรมนูญสถานศึกษาระบบสารสนเทศ การทบทวนคุณภาพของสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สำหรับการบริหารจัดการศึกษาจะให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพนั้น ต้องมุ่งให้เกิดความสมานฉันท์ มีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา และให้ท้องถิ่นตลอดจนเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วยนอกจากนี้ รุ่ง แก้วคง [4] ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง เป็นผู้จัดการที่เฉียบแหลม เป็นผู้ประสานชุมชนที่ดีเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่เชี่ยวชาญ และเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองอนาคตโรงเรียนในทางสร้างสรรค์แต่ทั้งนี้และทั้งนั้น การบริหารจัดการศึกษาก็จะมีคุณภาพได้ นั้นมีข้ออยู่ที่ยุติการบริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถเพียงอย่างเดียว แต่ต้องขึ้นกับการแสดงบทบาทในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาว่าได้มีการบริหารงานตามแนวคิด ทฤษฎีหรือกรอบมาตรฐาน ตลอดจนมีพฤติกรรมการบริหารที่ส่งเสริมพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพหรือไม่ ซึ่งสถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ จะเห็นได้ว่าการแสดงบทบาทในการบริหารงานของผู้บริหาร ในยุคการปฏิรูปการศึกษาจำเป็นจะต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ได้เล็งเห็นว่าการแสดงบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษามีความสำคัญ เนื่องจากที่ผ่านมาพบว่า การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 15 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีสภาพปัญหาในการบริหารงานด้านต่าง ๆ เช่น การบริหารด้านการจัดการศึกษา ผลการประเมินสำนักงานรับรองมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 15 พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่

ไม่ผ่านการรับรองการประเมินโดยเฉพาะตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ระดับคุณภาพ ต้องปรับปรุง [10] ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน Ordinary National Educational Test (O-Net) ของนักเรียน ในปีการศึกษา 2554 และ 2555 ทั้ง 12 โรงเรียน พบว่า คุณภาพการจัดการศึกษาต่ำกว่าปีที่ผ่านมา [11]

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 15 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของบทบาทผู้บริหารที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 15 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. เพื่อศึกษาแนวทางการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 15 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 2 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 16 คน และครู จำนวน 153 คน รวมทั้งสิ้น 169 คน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบไปด้วย 10 ด้าน ดังนี้
 - 1) บทบาทเป็นผู้ประสาน
 - 2) บทบาทเป็นผู้นำวิชาการ
 - 3) บทบาทเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุน
 - 4) บทบาทเป็นผู้ติดตามและประเมินผล
 - 5) บทบาทเป็นผู้ให้แรงจูงใจ
 - 6) บทบาทเป็นนักวางแผน
 - 7) บทบาทเป็นผู้บริหารจัดการองค์การ
 - 8) บทบาทเป็นผู้ดำเนินการสื่อสาร
 - 9) บทบาทเป็นผู้มีวิสัยทัศน์
 - 10) บทบาทในการส่งเสริมเทคโนโลยี และการยกระดับคุณภาพการศึกษา
 ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ
 - 1) การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร
 - 2) การบริหารบุคลากร

3) การใช้กลุ่มเครือข่าย 4) ความสำเร็จและการศึกษาต่อ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม เกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้บริหารและครู จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 การปฏิบัติของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 การปฏิบัติเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3.2 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มกับผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 โรงเรียน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มาสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทั้งนี้เพื่อนำข้อคิดเห็นจากการสนทนาไปหาแนวทางพัฒนาการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยจัดให้มีขึ้นในวันที่ 19, 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 เวลา 09.00-11.00 น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านบึงโน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร และวันที่ 5 มีนาคม 2556 เวลา 13.00 -15.00 น. ณ ห้องสมุด โรงเรียนบ้านถ่อน (คุรุราษฎร์สามัคคี) อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

4. การหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ด้วยดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence) ผลการคำนวณปรากฏว่าแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือวิจัยกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 18 ที่ไม่ใช่ประชากรกลุ่มเป้าหมาย เป็น

ผู้บริหาร จำนวน 10 คนและครูโรงเรียนเดียวกันกับผู้บริหารโรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.84

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

5.1 ส่งแบบสอบถามไปถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในงานวิจัย จำนวน 169 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำไปประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

5.2 ผู้วิจัยได้จัดให้มีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาแนวทางการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา เมื่อวันที่ 19,26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 เวลา 09.00-11.00 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านบึงใน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนครและวันที่ 5 มีนาคม 2556 เวลา 13.00-15.00 น. ณ ห้องสมุดโรงเรียนบ้านถ่อน (คุรุราษฎร์สามัคคี) อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ในระหว่างการสนทนากลุ่มมีการบันทึกข้อมูลสนทนาในแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณระดับการปฏิบัติตามบทบาผู้บริหารสถานศึกษาและการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

6.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพให้ข้อมูลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สามอันดับแรก คือ เป็นผู้นำวิชาการ เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุน และเป็นผู้ประสาน ส่วนการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ใน

ระดับมาก เรียงลำดับคือ ด้านการใช้กลุ่มเครือข่าย ด้านความสำเร็จและการศึกษาต่อด้านส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร และด้านการบริหารบุคลากร

1.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารกับการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ระหว่าง 0.330-0.994 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน

1.3 แนวทางการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีดังนี้ 1) ด้านเป็นผู้ส่งเสริมเทคโนโลยี ผู้บริหารควรให้การส่งเสริมการผลิตและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีในการพัฒนาการจากระบบข้อมูลสารสนเทศและการใช้ในการจัดการเรียนการสอน การสื่อสารให้ทันสมัยเสมอ พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้ทันสมัยและใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านเป็นผู้ให้แรงจูงใจ ควรศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของครู นักเรียนเสมอ ผู้บริหารจะต้องตั้งเป้าหมาย มันจะทำให้พวกเขาทุ่มเทศักยภาพในการทำงาน อย่างเต็มที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น ๆ และ 3) ด้านเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ควรพัฒนาศักยภาพผู้บริหารให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการบริหาร อยู่เสมอโดยเข้ารับการอบรม สัมมนาและศึกษาต่อเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ สื่อ แหล่งวิทยากรต่าง ๆ ผู้บริหารมีแผนในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเสมอ ผู้บริหารควรเป็นผู้นำและพัฒนางาน กำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป้าหมายในการทำงานให้ชัดเจน

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำความรู้ความสามารถที่ผ่านการอบรมและศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมาใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนอำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา แนะนำดูแลในการบริหารจัดการ และในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการครูพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ พยุงศักดิ์ จันทรสุนทร [3] ที่กล่าวว่า มีความจำเป็นต้องพัฒนาผู้นำทุกระดับให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้อง

มีความเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง สอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ [12] ที่ว่าความสามารถในเชิง วิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษานั้น งานหลักคือ การบริหารการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน และมีคุณภาพในระดับสูง ผลงานสำคัญที่สุดคือการ ศึกษาที่มีคุณภาพของสถานศึกษา การที่ผู้บริหาร มีผลงานวิชาการ มีบทความที่แสดงถึงฐานความรู้ ของตนเอง มีงานวิจัย มีตำราหรือเอกสารวิชาการเผยแพร่ ในรูปแบบต่าง ๆ จะเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยเสริมสร้าง ความมั่นใจและศรัทธาให้แก่ ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน ส่วนการยกระดับคุณภาพการจัดการ ศึกษาของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเนื่อง มาจากผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการ ศึกษา มีความตระหนักในเรื่องการยกระดับคุณภาพ การจัดการศึกษาโดยใช้กลุ่มเครือข่าย ซึ่งเป็นหัวใจ สำคัญของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยมุ่งพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาภายในกลุ่มเครือข่ายให้มีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา ตลอดจนการยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่ง [10] กล่าว ว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรเป็นการพัฒนา ทั้งระบบโดยความร่วมมือของทุกส่วนที่เกี่ยวข้องใน ลักษณะของศูนย์เครือข่าย เพื่อทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีความมั่นใจในการแก้ปัญหา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรเริ่มจากการ ตระหนักในปัญหาของสถานศึกษาเองในพื้นที่นั้น ๆ และสอดคล้องกับ [8] ได้ทำวิจัยเรื่องกลยุทธ์การยก ระดับคุณภาพการศึกษาโดยเครือข่ายวิจัย : การยก ระดับคุณภาพการศึกษาโดยเครือข่ายการวิจัยแบบ มีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจ กรณีเครือข่ายวิจัย ภาคใต้ตอนล่าง พบว่าการประเมินผลสำเร็จของการ สร้างเครือข่าย สมาชิกเครือข่ายมีความเห็นว่าการจัด เครือข่ายมีประโยชน์ทำให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาโดยใช้เครือข่ายวิจัยแบบมีส่วน ร่วมและเสริมพลังอำนาจ และพร้อมที่จะเป็นแกน เครือข่ายวิจัยย่อยในพื้นที่

2. บทบาทผู้บริหารกับการยกระดับคุณภาพการ จัดการศึกษาของสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายการ ศึกษาที่ 15 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศร ศึกษาสกลนคร เขต 2 มีความสัมพันธ์กันในทางบวก

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในยุค ปัจจุบันมุ่งที่จะบริหารองค์การสู่ความเป็นเลิศ จะต้องให้ ความสนใจในเรื่องของการวางแผนแนวทางในการ ปฏิบัติและกระบวนการทำงานภายในองค์การให้ชัดเจน เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร มีการกำหนด เป้าหมาย นโยบาย มาตรฐานและตัวชี้วัดความ สำเร็จที่ชัดเจน นอกจากนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะ ต้องมีบทบาทในการสื่อสาร แสวงหาข้อมูลข่าวสาร ที่ทันสมัย และเป็นศูนย์กลางของข่าวสารทั้งภายใน ภายนอกองค์กร นำข้อมูลมาพัฒนาคุณภาพการจัด ศึกษาต่อไปสอดคล้องกับ [5] ได้ศึกษาบทบาทของ ผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถาน ศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับ มาก ในส่วนบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาด้านเป็น ผู้ส่งเสริมเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์กับการยกระดับ คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้านการ ใช้ศูนย์เครือข่าย มีความสัมพันธ์กันในระดับ ต่ำ ทั้งนี้อาจเกิดจากผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นคณะ กรรมการในศูนย์เครือข่ายการศึกษายังไม่เข้าใจบทบาท และหน้าที่ของตนเองที่ชัดเจน การปฏิสัมพันธ์กับ เครือข่ายเป็นลักษณะหลวม ๆ ขาดงบประมาณใน การจัดหาสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษา การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาน ศึกษาภายในศูนย์เครือข่ายการศึกษายังไม่ได้ผล เท่าที่ควร ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการสร้างความเข้าใจ ในกระบวนการทำงาน บทบาทและหน้าที่ของ คณะกรรมการในศูนย์เครือข่ายการศึกษาให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ [8] ได้ทำวิจัยเรื่องกลยุทธ์การยก ระดับคุณภาพการศึกษาโดยเครือข่ายวิจัย : แบบมีส่วน ร่วมและเสริมพลังอำนาจ กรณีเครือข่ายวิจัยภาคใต้ตอนล่าง พบว่า การประเมินผลสำเร็จของการสร้างเครือข่าย สมาชิกเครือข่ายมีความเห็นว่าการสร้างเครือข่ายมี ประโยชน์ ทำให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการ ศึกษาโดยใช้เครือข่ายวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริม พลังอำนาจ และพร้อมที่จะเป็นแกนนำเครือข่าย

3. แนวทางการยกระดับคุณภาพการจัดการ ศึกษาของสถานศึกษา จากผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มีดังนี้ คือ ด้านเป็น ผู้ส่งเสริมเทคโนโลยี ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมการ

ผลิตและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีในการพัฒนาการจัดระบบข้อมูล สารสนเทศและการใช้ในการจัดการเรียนการสอน การสื่อสารให้ทันสมัยเสมอ พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ พัฒนาบุคลากร ผู้รับผิดชอบให้ดูแลและใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ สินธุเวชชัย [7] ที่ได้กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดถือต้นแบบเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาว่าต้องมีภาระผู้อำนวยการ จริมการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนนั่นเอง ด้านเป็นผู้ให้แรงจูงใจ ควรศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของครู นักเรียนเสมอ ผู้บริหารจะต้อง ตั้งเป้าหมาย มั่นใจทำให้พวกเขาทุ่มเทศักยภาพในการ ทำงานอย่างเต็มที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น ๆ และนั่นก็คือเขาจะได้รับในสิ่งที่ต้องการนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการจูงใจของ วิโรจน์ สารัตนะ [6] ลำดับความต้องการของมนุษย์ 5 ขั้น โดยการให้แรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับผู้บังคับบัญชาโดยคำแนะนำ แสดงความยินดีกับผู้ร่วมงานที่ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และด้านเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ควรพัฒนาศักยภาพผู้บริหารให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการบริหารอยู่เสมอโดยเข้ารับการอบรม สัมมนา และศึกษาต่อ เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ สื่อ แหล่งวิทยาการต่าง ๆ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาโดยวิธีการ (SWOT) และนำมาวางแผน ปฏิบัติ กำกับติดตาม ประเมินผล และพัฒนางานให้ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชีระ รุณเจริญ [2] ที่กล่าวว่า การใช้กรอบแนวทางจากกฎหมาย ระเบียบแบบแผนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา โดยปรับให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาที่รับผิดชอบ ทำให้การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพในยุคโลกาภิวัตน์สัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานการวิจัย

ผู้บริหารควรพัฒนาศักยภาพ ความรู้ความสามารถของตนเอง ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ให้สามารถวางแผนเชิงกลยุทธ์ได้ดี ทั้งในปัจจุบันและอนาคต สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ สร้างแรงจูงใจให้สวัสดิการต่าง ๆ เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารบุคคล สม่ำเสมอ และผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ผลการศึกษาเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาตนเองในด้านเป็นผู้ส่งเสริมเทคโนโลยี ด้านเป็นผู้ให้แรงจูงใจ และด้านเป็นผู้มีวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.). 2546.
- [2] ชีระ รุณเจริญ. **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: แอล.ที.เพรส. 2550.
- [3] พยุงศักดิ์ จันทสุรินทร์. การวิจัยในชั้นเรียน: ทางเลือกใหม่ของการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. **วารสารวิชาการ**, 1, 2. 2541.
- [4] รุ่ง แก้วแดง. **ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน. 2552.
- [5] วิภาวี นามเดช. **การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2552.

- [6] วิโรจน์ สารรัตน์. **การบริหารจัดการทฤษฎีและประเมินทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: อักษรณพิพัฒน์. 2540.
- [7] สมศักดิ์ สิ้นธุระเวช. **มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช. 2542.
- [8] สุริยา เหมตะศิลปะและคณะ. **กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเครือข่ายวิจัย: การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเครือข่ายการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและเสริมพลังอำนาจกรณีเครือข่ายวิจัยภาคใต้ตอนล่าง**. ภาควิชาการประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. 2550.
- [9] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว. 2547.
- [10] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. **การยกระดับคุณภาพการศึกษา**. ค้นเมื่อ วันที่ 12 ตุลาคม 2555 จาก <http://www.sakon2.go.th/main/> 2555.
- [11] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. **การดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา**. สกลนคร: กลุ่มงานวัดและประเมินผลการศึกษา. 2556.
- [12] อุทัย บุญประเสริฐ. **รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการใช้สถานศึกษาเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว. 2546.